

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز پنجشنبه ششم مرداد ماه ۱۳۲۲

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - تقدیم يك فقره لایحه از طرف آقای وزیر کشور راجع باصلاح قانون انتخابات بقید يك فوریت و تصویب فوریت آن
- ۳ - قرائت و تصویب پانزده فقره گزارش کمیسیون عرایض و مرخصی
- ۴ - بقیه شور دوم لایحه آموزش و پرورش عمومی و تصویب آن
- ۵ - تقدیم بودجه کل کشور و يك فقره لایحه دیگر از طرف آقای وزیر دارائی
- ۶ - موقع دستور جلسه بعد - ختم جلسه

(مجلس یکساعت و سه ربع پیش از ظهر بریاست آقای اسفندیاری تشکیل گردید)

صورت مجلس روز چهارم مرداد ماه را آقای (هاشمی) منشی قرائت نمودند

[۱ - تصویب صورت مجلس]

رئیس - در صورت مجلس نیست؟ آقای انوار

انوار - صورت مجلس يك سند رسمی و تاریخی است از برای بعد در جلسه گذشته اینجا بحث در قانون تعلیمات عمومی بود يك دفعه در وسط شور در قانون آقای اعتبار برخاستند و جواب آقای ثقة الاسلامی را راجع به پنجه دادند حالا میخواستم توجه بدهم و بگویم که ماها توجه داشته باشیم که این خارج از موضوع صحبت بود و يك عبارتی

واقع شد که همه ماها توجه داشتیم که خارج از موضوع صحبت کردند و باید يك ترتیبی بشود که نظامنامه محفوظ بماند زیرا این يك امر فوق العاده بوده است و خارج از موضوع شد آقای وزیر کشاورزی بحث کرد و این از صورت مجلس باید خارج شود.

نیل سمیعی میفرماید نباید نوشته شود؟ حرفی است که زده شده است (صحیح است)
رئیس - اشکالی ندارد آقا صورت مجلس تصویب شد.

عین مذاکرات مشروح یکصد و هشتاد و ششمین جلسه از سیزدهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۵)

اداره ثبت و نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده است :

غائبین با اجازه - آقایان : دکتر سمیعی - دادر - فاطمی
غائبین بی اجازه - آقایان : روحی - مرآت اسفندیاری - فیاض - طوسی - شه دوست - ارکانی - دکتر تاجبخش - مشیردوانی - شجاع
دکتر سنگ - مهدب - معتمد سنگ - فرشی - شیرازی - سلطانی - صادق وزیری - فتوحی - شباهنگ - نقابت - کامل ماگو - حریری - نصر تیان - فرمانفرمایان .
دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : تولیت - ناصری - اکبر - خسرو شاهی - امامی ،

جمعیت از نمایندگان - دستور دستور

۲۱ - تقدیم یک فقره لایحه از طرف آقای وزیر کشور راجع باصلاح قانون انتخابات بقید یک فوریت و تصویب فوریت آن

وزیر کشور (آقای سمیعی) - بطوریکه آقایان نمایندگان محترم مستحضرد قانون انتخابات که در ادوار سابقه تصویب شده بود راجع به تشریفات قانونی و اخذ تعرفه یک تشریفات و چیز هائی قائل شده بود که تا بحال معمول بوده است و در موضوع تعرفه یک تشریفاتانی دارد که باید انجام شود که حاضر نشوند و تعرفه بگیرند و بعد رأی بدهند البته تصدیق میفرمائید که اجرای این تشریفات امروزه بکفایتی معطلی دارد (صحیح است) و تا برود توضیحاتی بدهد و تعرفه بگیرد و این جریانات طولانی میشود و معطلی دارد برای انتخابات (صحیح است) حالا اینجا وزارت کشور در نظر گرفته است که این عمل را تبدیل کند و تغییر بدهد چون البته اداره آمار و ثبت احوال در آنوقت تشکیل نشده بود و شناسنامه باشخاص داده نشده بود که بتوانند از روی شناسنامه اخذ رأی نمایند تعرفه را ترتیب داده بود ولی چون حالا کاملاً اداره آمار تکلیفش را انجام میدهد و همه اهالی شناسنامه دارند و باوجود شناسنامه دیگر احتیاجی به تعرفه نخواهد داشت بنابراین وزارت کشور در نظر گرفته است که بجای گرفتن تعرفه هر کس شناسنامه خودش را برد و ارائه داد بتواند رأی خودش را بدهد و انجمن هم مهر خودش را روی شناسنامه نمیزند که دیگر کسی نتواند جای دیگر هم رأی بدهد غرض روی همین نظر لایحه را تقدیم میکنم باقید فوریت بمقام ریاست مجلس شورای ملی و استدعا میکنم تصویب شود (دکتر طاهری - فوریت دارد) بلی باقید فوریت است (صحیح است)

رئیس - لایحه خوانده میشود :

مجلس شورای ملی : چون در موقع تصویب قانون انتخابات مورخ ۲۸ خرداد ۱۳۲۹ قمری قانون ثبت احوال وجود نداشت برای تشخیص هویت انتخاب کنندگان قبائل بدان

تعرفه شده اند که این عمل به تنهایی صرف نظر از اینکه مبالغ مهمی را بمصارف چاپ تعرفه و هزینه حمل آن به شهرستانها میرساند اوقات کارمندان انجمن ها هم بیشتر مصروف نوشتن تعرفه میگردید و بر کهای تعرفه پس از اخذ رأی هیچگونه اعتبار و ارزشی نداشت .

اینک وزارت کشور با توجه باینکه کلیه طبقات دارای برك شناسنامه هستند دادن تعرفه را بانتخاب کنندگان غیر لازم دانسته و چون ارائه برك شناسنامه و ثبت آن در دفاتر انجمنها را مستغنی از هر گونه تشریفات دیگر میسازد ماده واحده زیر را بقید فوریت تقدیم و تقاضای تصویب آنرا مینماید .

ماده واحده - مندرجات مواد ۲۱ - ۲۲ - ۲۳ قانون انتخابات راجع بدادن تعرفه ملغی گردید . و بجان آن انجمن های نظارت انتخابات مکلفند نام و نام خانوادگی و سن و شغل و شماره شناسنامه را در دفتر انجمن ثبت و عین شناسنامه را به مهر انجمن ممهور ساخته بصاحبش مسترد دارند و رأی دهنده رأی خود را بصندوق بیندازد

نخست وزیر وزیر کشور
رئیس - فوریت مطرح است موافقین با فوریت این لایحه برخیزند (اکثریت برخاستند) تصویب شد بکمسیون مراجعه میشود .

۲۱ - قرائت و تصویب پانزده فقره گزارش کمیسیون عرایض و مرخصی

رئیس - عرض کنم که یکمده از آقایان محاسباتشان در حسابداری معوق مانده است برای اینکه اجازه های مرخصی شان بتصویب مجلس نرسیده اگر مقرر بفرمائید قبل از ورود بدستور گزارش کمیسیون مرخصی خوانده میشود .

جمعیت از نمایندگان - آخر جلسه

رئیس - آخر جلسه میگذارد آقایان میروند

صفوی - بنده مخالفم بگذارد آخر جلسه که این دو

ماده قانون تعلیمات اجباری تصویب شود

رئیس - آقا تفاوت ندارد آخر جلسه میگذارد میروید مرخصی آقای دشتی .

هاشمی - بجای صحبت این ها تصویب شده بود .

صفوی - بنده مخالفم با این عمل رأی بگیرد آقا یعنی چه ؟

نبیل سمیعی - آقا حق با آقای رئیس است چند دقیقه طول میکشد و تمام میشود .

هاشمی - چون اعلام شده است بجای این حرف ها خواهش میکنم موافقت بفرمائید خوانده شود و رأی گرفته شود .

(گزارش کمیسیون راجع بمرخصی آقای دشتی

این قسم خوانده شد)

آقای دشتی درخواست بیست روز مرخصی از تاریخ ۶ آردیبهشت ماه ۱۳۲۲ نموده اند و مورد موافقت کمیسیون عرایض و مرخصی واقع شده اینک گزارش آن تقدیم میشود
رئیس - موافقین بامرخصی آقای دشتی برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد بمرخصی آقای دکتر تاج بخش :
آقای دکتر تاجبخش درخواست ۲۵ روز مرخصی از تاریخ ۱۹ تیرماه ۱۳۲۲ نموده اند و مورد موافقت کمیسیون واقع شده اینک گزارش آن تقدیم میشود .

رئیس - موافقین با مرخصی آقای دکتر تاج بخش برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد . گزارش مرخصی آقای طوسی :

آقای طوسی درخواست چهل روز مرخصی از تاریخ ۱۴ تیرماه ۱۳۲۲ نموده اند و مورد موافقت کمیسیون عرایض و مرخصی واقع شده اینک گزارش آن تقدیم میشود .

رئیس - موافقین با مرخصی آقای طوسی برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد . گزارش مرخصی آقای مجد ضیائی :

آقای مجد ضیائی درخواست بیست و سه روز مرخصی از تاریخ ۲۴ خرداد ۱۳۲۲ نموده اند که ده روز آن بواسطه عارضه کسالت بموجب گواهی پزشک معالج از حرکت ممنوع

بوده اند کمیسیون عرایض و مرخصی باینست و سه روز مرخصی ایشان موافقت نموده اینک گزارش آن تقدیم میشود .

رئیس - آقایان موافقین با مرخصی آقای مجد ضیائی برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد . گزارش مرخصی آقای رفیعی :

آقای رفیعی درخواست چهل روز مرخصی از تاریخ دهم مرداد ۱۳۲۲ نموده اند و مورد موافقت کمیسیون عرایض و مرخصی واقع شده اینک گزارش آن بمرض میرسد .

رئیس - موافقین با مرخصی آقای رفیعی برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد . گزارش مرخصی آقای مسعودی
آقای مسعودی در اثر کسالت عارضه و لزوم مسافرت از اول فروردین ماه ۱۳۲۲ سه ماه غایب بوده اند و اکثرون در ضمن درخواست اجازه مقررری این سه ماه را به حساب شماره ۳۴۷۶۳ بانک ملی برای خیریه که بمصرف تأسیس پرورشگاه ایتم بضمیمه رسید تخصیص داده اند کمیسیون عرایض و مرخصی با درخواست ایشان موافقت نموده اینک گزارش آن بمرض میرسد .

رئیس - موافقین با درخواست آقای مسعودی برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد . گزارش مرخصی آقای سمیعی
آقای نبیل سمیعی درخواست ۹ روز مرخصی از تاریخ ۵ تیرماه ۱۳۲۲ نموده اند و مورد موافقت کمیسیون عرایض و مرخصی واقع شده اینک گزارش آن تقدیم میشود .

رئیس - موافقین بامرخصی آقای نبیل سمیعی برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد . گزارش مرخصی آقای جلالی
آقای جلالی بواسطه عارضه کسالت و ابتلای مرض دیابت بموجب گواهی پزشک معالج ۵۸ روز از تاریخ ۲۰ اسفند ۱۳۲۱ غایب بوده اند و درخواست اجازه نموده اند کمیسیون عرایض و مرخصی عنرا ایشان را موجه تشخیص داده اینک گزارش آن تقدیم میشود .

رئیس - موافقین با مرخصی آقای جلالی برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد . گزارش مرخصی آقای کودرزنیا :

آقای گودرزنیسا بموجب درخواست تلگرافی از مقام ریاست مجلس شورای ملی برای حضور در کمیسیون های بندر و کارهای عشایر چهل روز از پنجم اردیبهشت ماه ۱۳۲۲ در محل توقف کرده اند و اکنون درخواست اجازه نموده اند کمیسیون عرایض و مرخصی با درخواست ایشان موافقت نموده اینک گزارش آن تقدیم میشود.

رئیس - موافقین با مرخصی آقای گودرزنیسا برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد. گزارش مرخصی آقای حریری آقای حریری بواسطه کسالت مزاج و احتیاج مبرم به معالجه و تغییر آب و هوا بموجب گواهی پزشک معالج درخواست دو ماه مرخصی از تاریخ ۱۶ تیرماه ۱۳۲۲ نموده اند کمیسیون عرایض و مرخصی با توجه باینکه نماینده محترم در تمام مدت نمایندگی خود از مرخصی استفاده نکرده اند با درخواست ایشان موافقت نموده اینک گزارش آت به عرض میرسد.

رئیس - موافقین با مرخصی آقای حریری برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد. گزارش مرخصی آقای معدل آقای معدل درخواست ۴۳ روز مرخصی از تاریخ ۷ فروردین ۱۳۲۲ نموده اند و چون در این دوره تا کنون از مرخصی استفاده نکرده اند. کمیسیون عرایض و مرخصی با درخواست ایشان موافقت نموده اینک گزارش آن تقدیم میشود.

رئیس - موافقین با مرخصی آقای معدل برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد. گزارش مرخصی آقای فتوحی: آقای فتوحی بواسطه فوت مرحوم والدشان و اختلال امور خانواده کی درخواست ۴۰ روز مرخصی از تاریخ ۲۹ تیرماه ۱۳۲۲ نموده اند و مورد موافقت کمیسیون عرایض و مرخصی واقع شده اینک گزارش آن تقدیم میشود.

رئیس - موافقین با مرخصی آقای فتوحی برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد. گزارش مرخصی آقای شهابنگ:

آقای شهابنگ بواسطه عارضه کسالت درخواست ده روز مرخصی از ۱۲ تیرماه ۱۳۲۲ نموده اند و مورد موافقت

کمیسیون عرایض و مرخصی واقع شده اینک گزارش آن بعرض میرسد.

رئیس - موافقین با مرخصی آقای شهابنگ برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد. گزارش مرخصی آقای فرمانفرمائیان:

آقای فرمانفرمائیان درخواست یکماه مرخصی از تاریخ هشتم تیرماه ۱۳۲۲ نموده اند و مقرری این مدت را هم به بیمارستان فیروز آبادی تخصیص داده اند کمیسیون عرایض و مرخصی با درخواست ایشان موافقت نموده اینک گزارش آن تقدیم میشود.

رئیس - موافقین با مرخصی آقای فرمانفرمائیان برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد. گزارش مرخصی آقای ریگی:

آقای ریگی برای انجام امور مهمه محلی درخواست ۴۰ روز مرخصی از تاریخ اول مرداد ماه ۱۳۲۲ نموده اند و مورد موافقت کمیسیون عرایض و مرخصی واقع شده اینک گزارش آن تقدیم میشود.

رئیس - موافقین با مرخصی آقای ریگی برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد.

۴ - بقیه شور دوم لایحه آموزش و پرورش عمومی از ماده سیزدهم و تصویب مجموع قانون

رئیس - ماده سیزدهم لایحه تعلیمات عمومی خوانده میشود.

ماده سیزدهم - هر گاه در نقاطی که تعلیمات عمومی اجباری اعلام گردیده آموزگار و کمک آموزگار تربیت یافته بقدر کافی موجود نباشد وزارت فرهنگ میتواند کسانی را که لااقل دارای گواهی نامه شش ساله ابتدائی یا تحصیلاتی معادل آن باشند بآموزگاری چهار کلاس اول ابتدائی و کسانی را که تحصیلات سه ساله اول متوسطه یا معادل آنرا دارا میباشند بآموزگاری کلاسهای ۵ و ۶ ابتدائی با رعایت جهات اخلاقی و استعداد آنان برای تدریس انتخاب و بطور قرار داد استخدام نموده بکار بگمارد.

رئیس - آقای انوار.

انوار - این ماده که مورد بحث شد و این جا یک مذاکراتی شد و یک تعریضاتی شد که بنده اجازه خواستم که جواب آن تعریضات داده شود و اصل آن نظری هم که ما داشتیم بیان نشد و سوء ظنی هم حاصل شد بکنفر از رفقای ما که من نسبت بایشان سمت آزادت دارم و فرمایشاتشان را هم از روی ارادت تلقی کردم و ایشان گفتند که فلانکس در هم چیز تخصص دارند نه من در همه چیز تخصص ندارم من بدبخت هستم که از اول که زنگ میزند میآیم می نشینم و این لوايح را مطالعه میکنم و بهمان حالتی که در مجلس خواندم میبرم در منزل مثل مدرسه شب مطالعه میکنم و اینها يك مسائل شیمی و فیزیکی نیست که من اطلاع نداشته باشم و يك مسائل جبر و مقابله نیست مسائل مثلثات و مربعات نیست که اختصاصی بخوادارشمیدس بخواد راجع به تجارت است، راجع به کشاورزی است، راجع به معارف است بدبختانه بنده هم اهل معارف بوده ام و اهل مدرسه و مدرس بودم تمام این مقامات را طی کرده ام اگر در معارف صحبت نکنم اینجا مطلع نباشم در کجا مطلع هستم بنده را نیز خدا عمر دهد ملائیم (خنده نمایندگان) خدا شاهد است من هیچوقت از آن چیزی که میدانستم خارج نشدم و در دنیا کاری که خارج از موضوع باشد نمیکنم موضوعی را که ما در نظر داشتیم خدای واحد شاهد است که از نظر اهمیت مقام استادها و مقام دبیرها و مقام آموزگاران است نظر ما این بود که همان جوری که از برای مهندسین قائل شدیم که يك قانون مخصوصی آورده شود از برای اینها هم قانونی آورده شود که همشان در تحت آن قانون مقامشان معلوم شود نهایت آقای وزیر فرهنگ که بنده نسبت بایشان بکقدری اعتقاد دارم يك سیاستی در اینجا بیان کردند که من میخواهم این مملکت را بمقام علمی خودش برسانم میخواهم تمام مملکت را از بهره علم و فضیلت بهره مند کنم ما هم آمدیم دست بالا زدیم هم با آقای طباطبائی حمله کردیم و هم به هر کسی که در این لایحه صحبت کرد که تو مخالف با علم هستی ای داد بیداد همه از میدان در رفتند کم کم از موضوع این درآمد که همه مقدمات برای این ماده بوده است

و يك تقسیماتی قائل شدند که ما نفهمیم و ندانیم که غرض چه چیز است و منظور چه چیز است که میخواهند این صحبتها را داخل هم بکنند اصلاً سیاست وزرای دانشمند ما این است که ما را میاندازند توی چاله و چوله (افشار - آقا آت گذشت) صبر کن آقا گذشت یعنی چه؟ این موضوع اسباب اذیت است من نمیخواهم در این چیزها وارد شوم بی التفاتی نکنید رأی هم داده شد که این بجای آن باشد و این ماده را مطرح کنیم و موضوع شرح و بسط داده شود که از انزواج و از انموزج بودن خارج شود اگر اینرا اجازه نمیدهید يك تبصره بنده پیشنهاد کردم و نظر بنده در پیشنهاد تبصره این است که آقای وزیر فرهنگ و رفقای بنده که در این باب جدیدی داشتند برای خاطر يك موضوع و آن موضوع این است که مادر کمیسیون بودجه يك تصمیمی گرفتیم که عمای نشد و آن تصمیم این است که بيك نفر دو حقوق داده نشود (امیر تیمور - چرا عملی نشد باید بشود آقا) دست بنده و جنابعالی نیست نمیکنند دیگر چه باید کرد ما قرار دادیم در کمیسیون بودجه این موضوع گذشت که باید دو حقوق بیک نفر داده نشود از این نقطه نظر در اینجا مطابق اطلاعاتی که به ما رسیده است اشخاصی هستند که باسامی مختلف در اینجا حقوق میگیرند از مرتبه دانشکده مرتبه دانشگاه مرتبه دبیرستان مرتبه دانشسرای بلکه بعضی دو حقوق و سه حقوق بعضی چهار حقوق میگیرند آقای طباطبائی شرحش را دارند شاید بیان کنند این يك موضوع موضوع دیگر که میفرمائید هیچ چیز واقع نمیشود و مردم باک و منزه هستند بنده شنیدم در این مدارس دو جور کلاس است يك کلاس عادی و يك کلاس فوق العاده قبل از اینکه زنگ کلاس زده میشود يك شاگردانی میآیند آنجا و درس میخوانند خارج از آن کلاسی که درس عمومی داده میشود و اگر کسی بخواد آن درس را بخواند باید يك پولی بدهد بنده شنیده ام اگر غیر از این است جواب بدهید در خارج از آن هم واقع میشود آخر این چه تریبی است آقا این معلم میآید قبل از کلاس درس میدهد بعد از کلاس هم درس میدهد (پکی از

نمایندگان - چه عیب دارد؟ این چه عیب دارد؟ بلی عیب دارد آقا چرا؟ بعلمت اینکه وقت معلم در این حدود دو ساعت معین است این باید دارای تفریح دماغی باشد برای درسی گفتن اینکه قوماش در آن کلاس فوق العاده گرفته میشود این دیگر دارای نشاط نمیباشد برای کلاس خودش وقت او را چرا درجا صرف میکنند اینجا که میگویند بجائی است اگر بجائی است چرا در آنجا پول داده میشود اینها يك عیب هائی است اگر باشد ولی انشاء الله امیدوارم نباشد و اگر باشد باید مرتفع شود از این جهت بنای معارف ما بنای تعلیمات ما باید دارای يك بنای اخلاقی باشد بنای اخلاق حسنه از حیث جوان مردی راستگویی و از حیث فضیلت اخلاقی که همیشه پدر های ما داشتند اخلاقی که ایرانیان را در میان تمام ملل زنده نگاهداشتن بود اینها زنده شود این نقطه نظر ما است (رئیس - آقای انوار میگویند خارج از موضوع است) عین موضوع است آقای اعتبار الدوله میآید یکساعت خارج از موضوع صحبت میکنند در هر صورت تبصره پیشنهادی بنده را ملاحظه کنید.

وزیر فرهنگ - بنده یکی از صفات آقای انوار که همیشه طرف توجه بنده بود و حسن تحسین و احترام نسبت به آن داشتم این بود که رعایت نظامنامه و انتظامات را میفرمودند و هر وقت دیگران منحرف میشدند ایشان تذکر میدادند حالا دیدم بدبختانه در این جا خودشان هم رعایت نکردند (انوار - چرا رعایت کردم) برای اینکه این تبصره که پیشنهاد فرمودند راجع به ماده دوازده است و ماده ۱۲ تصویب شد و نمیشود راجع بان پیشنهاد کرد (طباطبائی - امروز تصویب شد؟) خیر جلسه قبل (بعضی از نمایندگان تصویب نشد) (بعضی دیگر از نمایندگان - خیر تصویب شد).

هاشمی - در صورت مجلس تصویب آن بود.
انوار - در صورت مجلس.
امیر تیمور - مامی ندارد در ماده بعد پیشنهاد کنید آقا
نراقی - در ماده دیگری هم پیشنهاد کرد.

امیر تیمور - باین ماده هم میشود.
افشار - در این ماده نمیشود در ماده دیگر.
امیر تیمور - میشود چرا نمیشود؟
وزیر فرهنگ - اولاً در آخر جلسه گذشته آنطور که بنده شنیدم آقای رئیس اعلام فرمودند که تصویب شد بعد در صورت جلسه هم که قرائت شد بنده شنیدم که خواندند تصویب شد بنابر این اگر مطلبی دارند باید بعنوان ماده الحاقیه پیشنهاد بفرمایند ولی آنرا هم استدعا میکنم پیشنهاد نفرمایند برای اینکه مورد ندارد آن ماده ۱۳ که فرمودند این مقدمات که فرمودند برای آن ماده بود و اجازه بفرمائید تکذیب کنم (انوار - نه خیر تکذیب نفرمائید) برای اینکه این ماده اولاً در شور دوم است و بطور طبیعی خود مجلس خود آقایان و کلاء پیشنهاد کردند و بطور طبیعی اضافه شد و چون آقایان موافق هستند باینکه باید وضع استخدامی معلمان بهبود حاصل کند و وضع صحیحی باشد چه در لایحه جدا گانه باشد چه در این لایحه بنابر این هیچ عیبی ندارد که راجع بحقوق طبقات معلمان که بالاخره همه آنها مؤثر و دخیل هستند یا مستقیم یا غیر مستقیم در اجرای لایحه تعلیمات عمومی باید تکلیف آنها معلوم شود این لایحه باید معلم تهیه بکند و البته تمام طبقات معلمان باید کمک بکنند به تربیت آموزگار و کمک آموزگار در هر حال بنده استدعا دارم همانطور که مکرراً عرض کردم که اگر آقایان در خود مواد نظری دارند بفرمایند و چون این لایحه واقعاً باید اجرا شود موافقت بفرمایند که بلکه انشاء الله این قانون امروز تصویب شود.

امیر تیمور - آقایان مرتبه بخوانید تبصره آقای انوار را
رئیس - آقای منشور پیشنهاد دادید صبر کنید پیشنهاد را که خواندند آنوقت آقای طباطبائی.
طباطبائی - عرض کنم بنده خودم موافق بودم که مخصوصاً برای آموزگار و کمک آموزگار يك فکری شده باشد و حالا هم موافقم اما اینکه فرمودید ماده دوازدهم تصویب شد اینطور نیست بکسی از آقایان پیشنهاد کردند که

ماده مخدوفه بجای آن ماده ۱۲ که اینجا مطرح شد گذاشته شود و رویش بحث کنیم يك مقدار کمی در این باب صحبت شد و به پیشنهاد رأی گرفته شد به آقای هاشمی که مخبر کمیسیون بودند گفتیم بشمارید شمر دند گفتند که ۵۰ نفر اکثریت است بایشان ایراد شد که مخبر هستند و این کار را نکنند و آقای نبیل مشغول شمر دند شدند آقای رئیس هم قبلاً اعلان کردند که تصویب نشد آقای نبیل که مشغول بودند عده را شماره میگردند آقای انوار گفتند با ورقه رأی گرفته شود بهمان حال اختلاف باقی بود که بنده آنوقت از جلسه رفتم بیرون حالا من از آقایان تند نویسا پرسیدم که دو تا رأی گرفته شده یعنی بعد از آن رأی که گرفته شد با تردید بعد هم باز رأی گرفته شد یا خیر گفتند خیر حالا من نمیخواهم که تجدید مطلع کنم معنی آن تصویب این بود که آن ماده مخدوفه بجای ماده ۱۲ که در شور دوم گذاشته شده است گذارده شود حالا اگر بنا است که صحبت شود آقایان اجازه بفرمایند که صحبت شود اگر نه باید آقای رئیس رأی بگیرید که آن ماده اساساً تصویب شود بعد برسیم بماده ۱۳.

هاشمی (مخبر) - آیا سابقه دارد وقتی يك پیشنهادی را وزیر و مخبر کمیسیون قبول کردند روی آن پیشنهاد رأی گرفته بشود یا نه؟ (بعضی از نمایندگان - بلی آقا بلی) اگر اینطور است خوب بجای ماده ۱۲ دولت این ماده ۱۳ را پذیرفت که شور اولش گذشته آقایان بعنوان مخالف و مؤالف وارد شدند بمذاکره کردن و مذاکره شد آنوقت بهمان پیشنهاد آقای رضوی که عبارت باشد از ماده ۱۳ سابق شور اول رأی گرفته شد و تصویب شد در صورت مجلس امروز هم که قرائت شد که رویش تصریح داشت که مورد تصویب آقایان واقع شد و تصویب شد یعنی تصویب مؤکد و مکرر حالا استیناف قهرائی دادن یعنی چه؟ مطلب را بنده می شکافم خلاصه مطلب این است که در لایحه تعلیمات عمومی اگر حقوق معلمان درست نشود اگر این وضع مغشوش آموز کاران و دبیران بيك صورت یکنواخت و منظمی در نیاید بيك اندازه

توجه بحقوق معلمان کشور نشود این قانون ممکن نیست اجرا شود در نتیجه این قانون بيك عده مردمان گرسنه ذبح و مردمانی که دیگر حالشان بجائی رسیده است که جای گفتن ندارد باید مساعدت شود حالا اگر میل دارید به قهر ابر گردد و تصویب نشود بنده در قبال مجلس عرضی ندارم و به نظر مجلس واگذار میکنم.

رئیس - آقای نراقی.

نراقی - عرض کنم این ماده ۱۳ که بجای ماده ۱۲ این قانون گذاشته شد و تصویب شد روز گذشته یک عده از آقایان با آن مخالفت میکردند نمیدانم واقعا منظوری درش بود یا نسبت به معلمان و جامعه فرهنگی ها بی لطف بودند والا تصویب شد و تصویبش هم از طرف مقام ریاست اعلام شد و در صورت مجلس امروز هم دو مرتبه تصویب آن بتصویب رسید دیگر تجدید مطلع کردن در آن ماده بخصوص يك اعمال نظر و يك اعمال غرض را میرساند و من از آقای طباطبائی تمنی میکنم که شما که خودتان را فرهنگی و نویسنده میدانید اجازه نفرمائید که بدست شما به پای شما عناصری که سوء استفاده میخواهند بکنند و اعمال غرض بکنند و وسیله شوند برای تعویق اینقانون و استفاده کنند و موجبات تأخیرش را فراهم کنند آقای افشار و آقای رضوی پیشنهاد کردند که این ماده ۱۳ بجای ماده ۱۲ قانون گذارده شود روی این پیشنهاد بحث مفصل شد در صورتیکه يك نفر پیشنهاد دهنده باید صحبت کند و مخبر کمیسیون جواب بدهد آقای دشتی آقای دکتر طاهری آقای طباطبائی بنده آقای وزیر فرهنگ آقای مخبر کمیسیون هم صحبت کردند روی متن ماده ۱۳ نه روی پیشنهاد بعد هم آقای رئیس اعلام رأی فرمودند و تصویب شد که آن ماده جای این ماده شور دوم را بگیرد (صحیح است) دیگر تجدید مطلع کردن آن مورد ندارد و حالا باید ماده ۱۳ شور دوم مطرح و مذاکره شود

رئیس - آقای ملک مدنی
ملک مدنی - بنده هم میخواستم عرض کنم وقتیکه

ماده. پیشنهاد شده و موافقت شده بنظر بنده موردی ندارد و مشخصات با مقام ریاست است که مطلبی اگر بتصویب رسیده نظامات مجلس با مقام ریاست است پیشنهاد شد و مذاکره شد و تصویب شد دیگر تجدید این مطلب را کردن بنظر بنده يك سابقه بدی خواهد بود اگر تصویب شده دیگر موضوعی ندارد و حالا تجدید این مطلب بنظر بنده يك سابقه بدی است که در مجلس مورد ندارد. اگر تصویب شده است که دیگر بحثی ندارد. بنده خواستم از نظر اصول این را عرض کنم که اگر تصویب شده است دیگر صحبت در آن موضوعی ندارد

رئیس - در اینکه ماده ۱۳ تصویب شده است بجای ماده ۱۲ شبهه‌ای نیست (صحیح است).
پیشنهاد آقای دکتر ملک زاده
تبصره ذیل را پیشنهاد میکنم:

تبصره - وزارت فرهنگ میتواند اشخاصی را که دارای تحصیلات عالی هستند و مدت ۱۰ سال در یکی از دانشکده‌ها و یا دانشسراها تدریس نموده‌اند و دارای رتبه اداری هستند با تبدیل رتبه اداری به رتبه استادی بسمت استاد دانشگاه انتخاب نماید.

رئیس - آقای دکتر ملک زاده

دکتر ملک زاده - عرض کنم اگر چه در جلسات قبل بطور تفصیل در اطراف این لایحه و علاقمندی که مجلس شورای ملی حقیقه به تعلیمات عمومی و تشویق اهل علم دارد بحث شد فقط بنده منظورم از این تبصره این است که وقتی مملکت بآن مقاصد عالی خود نائل میشود که از هر فردی بآن چه که در خور آن است و معلومات دارد و تخصص دارد در فن خودش و در تحصیل خودش استفاده کند. الا آن بنده هیچ سابقه‌ای ندارم در کارهای فنی و اگر بنده را در کارهای مالی و اقتصادی بگذارند استفاده‌ای که از وجود من نمیشود ضرر هم متوجه خواهد شد توجه بفرمائید بنابر این منظور بنده این بود که الا آن يك عده زیادی هستند آقا که دارای تحصیلات عالی هستند و مقام فرهنگی کشور

است و همانطور که بنده عرض کردم ما باید رعایت اصل را بکنیم و هر مطلبی در جای خودش باید گفته شود و این فایده ندارد و بنده خیال میکنم نظر آقای دکتر ملک زاده در صورتیکه وارد و صحیح است جایش در محل کمیسیون فرهنگ است که خودشان هم فرمودند اینجا ما يك قانونی داریم راجع به تعلیمات اجباری و داریم میگذرانیم و بعلاوه این باید در کمیسیون مطرح بشود و موافقت بشود و از نظر رئیس کل دارائی بگذرد از نظر اینکه ممکن است تأثیری در بودجه هم داشته باشد بنظر بنده این تبصره در این جا مورد ندارد.

وزیر فرهنگ (آقای دکتر سیاسی) - راجع به پیشنهاد آقای دکتر ملک زاده و همچنین راجع به بسیاری از پیشنهاد های دیگری که راجع به موضوع استاد ها و دانشیار ها شده است بنده خواستم عرض کنم که يك لایحه جداگانه‌ای بنده تنظیم کرده‌ام و حاضر هم هست و عنقریب یعنی در جلسه دیگر تقدیم مجلس میکنم. اگر بنا باشد این قسمت هائی که علیحده باید برای آن فکری بشود در این لایحه گذارده بشود این لایحه از موضوع اصلی خودش خارج میشود. بنده لایحه دیگری تنظیم کرده‌ام و عنقریب تقدیم مجلس میکنم که تمام این قسمتهای مربوط به دبیران و استادان در آنجا تأمین خواهد شد. بنابر این استدعا میکنم از آقای دکتر ملک زاده که پیشنهاد خودشان را استرداد بکنند.

دکتر ملک زاده - بنده توضیح دادم آقای رئیس اجازه میفرمائید؟

رئیس - شما که توضیح خودتان را دادید آقا.

دکتر ملک زاده - بنده مخالفم از نظر اینکه هر وقت يك چیزیکه لازم است و باید تصویب شود اشخاصیکه نظر مخالفت اظهار میکنند تصدیق میکنید البته يك راهی برای آن پیدا میکنند و مجلس هم تصدیق میکند و میرود به کمیسیون و با یکمال تأسف در آنجا از بین میرود. بنده عقیده دارم اینها يك چیز هائی است که نمیشود منکر شد

علم را نمیشود منکر شد نمیشود از علم طرفداری نکرد بنده میگویم آقا يك اشخاصی عالم و فاضل هستند شما باید حداکثر استفاده را از آنها بکنید و میتوانيد بکنید و مجبور هستید که اینکار را بکنید. بنده میگویم اشخاصیکه دارای تحصیلات عالی باشند و میگویم ۱۰ سال ۱۵ سال سمت استادی داشته باشند میگویم که از مستخدمین دولتی باشند میگویم شما میتوانيد با تغییر رتبه کشوری آنها به رتبه استادی شما آنها را بعنوان استاد استخدام کنید و آن استفاده حقیقی را از معلومات آنها بکنید. بنده میگویم که حداکثر استفاده را از این اشخاص بکنید من نمیفهمم این دیگر بانظر آقایان است نه موضوع بودجه است برای اینکه رتبه دارند و وزیر هم وقتی که مزایای مالی او را در نظر گرفت اختیار دارد در این تبصره و اگر صلاح دید میتواند این کار را بکند. بنده زیر پا گذارن این اصل را جز مخالفت با اصول فرهنگی چیز دیگری نمیدانم و پیشنهاد میکنم که رأی گرفته شود **رئیس** - میگویند که این پیشنهاد جایش این جا نیست این موضوع مخالفت نیست.

دکتر ملک زاده - خیر آقا جایش این جاست استدعا میکنم رأی بگیریید.

رئیس - رأی گرفته میشود به پیشنهاد آقای دکتر ملک زاده آقایان موافقین برخیزند (عده کمی قیام نمودند) تصویب نشد.

پیشنهاد آقای منشور

پیشنهاد میکنم آخر سطر سوم از ماده ۱۳ جمله «یا تحصیلاتی معادل آن هستند» حذف شود. زیرا عملاً ثابت شده وقتی که مأخذ و مقیاس صحیحی برای تعیین درجه تحصیلات و شرایط استخدامی معلمان و غیره در دست مجریان قانون نباشد و منجز آروی آن عمل نمایند نظر شخصی و اعمال نفوذ باعث بی ترتیبی و تبعیض حاصل شده نقض عرض میشود.

جمعی از نمایندگان - پس گرفتند پس گرفتند (همه نمایندگان)

مخبر - آقا بجای این صحبتها اجازه بفرمائید زوی پیشنهادشان صحبت کنند.

منشور - آقا بنده پس بفرمائید صحبت کنیم. (رئیس - بفرمائید) بنده مختارم که در اطراف پیشنهاد یک توضیح کوچکی عرض کنم اینک نوشته است تحصیلاتی معادل آنها باشد بعد ذکر شده است اگر در محلی لازم شود برای تدریس در کلاسهای ۳ و ۴ کسانی که معادل تحصیلات ۶ ساله ابتدائی خوانده اند میتوانند تدریس بکنند و نوشته است که اشخاصی که دارای معلومات ۶ ساله ابتدائی هستند یا آنهاستیکه معادل آن دارا باشند. بنده نمیدانم معادل تحصیلات ۶ ساله ابتدائی چه چیز است کمتر است یا بیشتر و کمتر از آن دیگر چه چیز است چهار ساله یا پنج ساله ابتدائی است؟ اینجا نوشته شده است معادل آن وقتی که شما نوشتید معادل و تصدیق در دست ندارد این قسمت می رود روی همان آخوندها و کسانی که در سابق بودند و متوسل به این و آن میشدند و یک کاغذ هائی با آقای وزیر می نوشتند و برای خود یک شغلی پیدا می کردند و حالا هم نتیجه اش این میشود که هر شخص که یک چیزی بتواند بنویسد یک آدمی که اصلاً تحصیل نکرده است همین آقایان که اینجا هستند می آیند خدمت آقای وزیر و خواهش می میکنند که این مرد فاضلی است و برود شاگردا درس بدهد و این عیناً همان مسئله ای پیش می آید که در قسمت طبیب های مجاز پیش آمد و بعد ملتفت شدند که یک کار خوبی نکرده اند. شما اجازه را بکسانی بدهید که فلان مقدار تحصیلات را تمام کردم باشند تا دیگر اشکالی پیش نیاید.

وزیر فرهنگ - برای اطمینان خاطر آقای منشور توضیح میدهم که مراد از این ماده این است که اگر کسی تصدیق شش ساله ابتدائی در دست نداشته امتحانی از او بکنند و معادل آن باید سواد داشته باشد بنا بر این مقصود از معادل کمتر نیست یعنی اگر تصدیق ۶ ساله ابتدائی را نداشته ولی امتحانی داد و معلوم شود که تحصیلات آن معادل ۶ ابتدائی است او انتخاب خواهد شد.

منشور - اگر مقصود از معادل امتحان است که بنده پس میگیرم.

رئیس - موافقتن با ماده ۱۳ بر خیزند (ا. کثیر بر خاستند تصویب شد. ماده چهاردهم)

ماده ۱۴ - یکجا آموزگاران و آموزگاران و دبیران یکجا در خارج از محل اقامت خود خدمت مینمایند باید از طرف دولت منزل در اجاره شود و در غیر این صورت کرایه خایه متغایب هر محل به تشخیص وزارت فرهنگ و بر طبق آئین نامه مخصوص علاوه بر حقوق و فوق العاده های دیگر با آنها پرداخته خواهد شد.

رئیس - آقای امیر تیمور

امیر تیمور - عرض کنم بنده در ماده قبل اجازه گرفته بودم و افعاً موضوع تبصره ماده ۱۳ در شور اول هم با آقای وزیر فرهنگ تذکر دادم که در ولایات ما یک اشخاص دانشمند و با کمالی داریم که وزارت فرهنگ میتواند از وجود آنها استفاده بکند و آنها را در ریف آموزگاران جدید یا دبیرانی نیستند که مستخدمین رسمی باشند و دارای رتبه باشند اینها جزء مستخدمین قراردادی هم نیستند مثلاً الان در مشهد یک عده زیادی از دبیران هستند که از دانشمندان هستند که نه رسمی هستند. و نه قراردادی اینها را وزارت فرهنگ باید کاری کند که زندگانشان تأمین بشود و از وجودشان استفاده بشود.

وزیر فرهنگ - برای اطمینان خاطر آقای امیر تیمور عرض میکنم که قید شده است قراردادی های جدید و این جدید را در نتیجه تذکر جنابعالی قید کرده ایم و نظر آقا کاملاً تأمین است و آلهائی که هستند باقی خواهند بود.

رئیس - آقای آزادی

آزادی - عرض کنم بنده نسبت باین ماده موافقت دازم البته بایستی که آموزگاران که میروند به ولایات و سائل زندگانی آنها را فراهم کرد از حیث منزل چون در زحمت هستند البته وزارت فرهنگ باید فراهم کند این وسایل را ولی آقا یک موضوعی است که اینجای لازم است عرض کنم و آن موضوع اشخاصی است که در خارج از محل اقامت خدمت می کنند این یک موضوع مهمی است که باید آقای وزیر فرهنگ توضیح بدهند که چگونه خارج از محل اقامت

را معین می کنند؟ از روی شناسنامه حق اشخاص را معین میکنند؟ زیرا ممکن است یک شخصی تولد یافته در کرمان باشد ولی در اصفهان زندگانی بکند از روی شناسنامه معلوم نیست و ممکن است از روی شناسنامه سوء استفاده بشود زیرا تشخیص دادن این که خارج از محل اقامت زندگانی می کند یا در محل اقامت زندگانی می کند مشکل است و این را چه جور تعبیر می کنید که ایجاد سوء استفاده نشود؟ بنده خواستم از آقای وزیر فرهنگ استدعا کنم که این موضوع را توضیح بدهند که این چه جور عمل میشود.

وزیر فرهنگ - بنده خوشوقت هستم که آقای آزادی اول اظهار موافقت فرمودند باین ماده و بعداً توضیح خواستند یکی از مشکلات کار ما این است که دبیران و آموزگاران ما که در ولایات هستند دچار یک زحمت فوق العاده هستند از حیث اینکه جا ندارند. چون آقا موافق هستند بنده فقط یک توضیحی عرض میکنم که مقصود ما از اشخاصی که خارج از محل اقامت هستند مثلاً کسی است که در تهران مقیم است و در موقع تحصیل خانه و زندگانی اش در تهران است ولی وقتی که دانشسرا را تمام کرد او را بخواهند بفرستند به قم البته قم خارج از محل اقامت او است چون در این محلی خودش تنها نیست و کسانی دارد و خوبشوندانی دارد و معلوم است که اصل او از کجا است و علاوه معلوم است که در کجا تحصیل میکرده است. مثلاً آموزگاری در دانشسرای کرمان درس میخوانده است او را فرستاده اند به قم یا رفسنجان این هم یا رفسنجان خارج از محل اقامت او است و باو یک فوق العاده داده خواهد شد ولی البته جزئیات این امر یک قدری مهم است اجازه بفرمائید در کمیسیون فرهنگ که خود جنابعالی هم حضور دارید این را بیشتر تریح بکنیم که معلوم بشود محل اقامت چه چیز است و تعریف محل اقامت را در آئین نامه های مربوطه خواهیم کرد و تریح خواهیم کرد که دیگر اسباب اشکال نشود.

رئیس - آقای رضوی

رضوی - بنده موافقم

منشور - چون همه تحصیلین از ولایات می آیند و تحصیل می کنند بعد از ۱۰ سال با ۱۲ سال ممکن است استخدام کنند آنها را و از همان جا که اول آمده بودند و اصل آنها از آن جا است محل اقامت آنها را تعیین می کنند و علاوه در کمیسیون فرهنگ در نظامنامه هم محل اقامت تعیین میشود.

رئیس - رأی گرفته میشود بماده ۱۴ آقایان موافقتن با این ماده بر خیزند (ا. کثیر برخاستند) تصویب شد. ماده ۱۵

ماده پانزدهم - وزارت فرهنگ آئین نامه هائی را که برای اجرای این قانون لازم خواهد بود پس از تصویب کمیسیون فرهنگ مجلس شورای ملی بموقع اجراء خواهد گذاشت.

رئیس - پیشنهاد آقای موقر:

نظر با احتیاج شدیدی که ملت ایران به تسریع در آموزش و پرورش عمومی دارد و حال آنکه لایحه تعلیمات عمومی که متضمن برنامه ده ساله است وافی باین مرام نیست وزارت فرهنگ باید همان طرز عمل و فعالیت تعلیماتی که کشورهای آمریکا علاوه بر تعلیمات عمومی برای آموزش و پرورش تسریع افراد ملت اتخاذ کرد و در مدت بسیار کوتاهی مخصوصاً تمام روستائیان و کشاورزان را باصول زندگانی بخشد و بهداشت و کشاورزی و تعلیم و تربیت آشنا ساخت و توفیق بزرگی از این روش نوین نصیب ملت هائی آمریکا گشت و آنها را باین درجه ترقی و تعالی رسانید همچنان نماید و فوراً آموزش عمل گذارد بنا بر این پیشنهاد وزیر را بنام تبصره تقدیم میکنم:

تبصره - وزارت فرهنگ مکلف است علاوه بر اجرای لایحه تعلیمات عمومی هیئت هائی مخصوص برای تعلیم و تربیت سرسبع روستائیان و کشاورزان در آشنایاها و آموزش آنها باصول زندگانی جدید و بهداشت و استفاده از ادوات کشاورزی بخشد و غیره تعیین و همه متاله بنام قراء و مضامین اعزام دارد.

رئیس - آقای موقر

موقر - عرض کنم راجع باین موضوع در اوایل وقتی متوجه شدیم که لایحه تعلیمات عمومی کافی نیست که به

تنهایی منظور را تأمین کند این بود که يك سیستم خیلی تازه ایجاد کردند و وضعی انتخاب کردند که اینها اعضائی بودند از متخصصین بهداشت و کشاورزی و تعلیم و تربیت که آنها در مرکز جمع میشدند و در هر سال مجمع معین داشتند و ۱۰ ده ۲۰ ده ۳۰ ده شرکت میکردند و اینها اشخاص روشن فکر و تحصیل کرده را جمع میکردند و با آنها تعلیم میدادند که طرز زندگی روستائی چطور شد و اینها خودشان سعی میکردند که از این ده بآن ده ببرند و در يك سال شاید يك هیئت ۵ نفری به ۵۰ ده سرکشی میکرد و شاید ۱۰۰ هیئت به پنج هزار ده سرکشی میکردند و آخر سال جمع میشدند در مرکز و گزارش خودشان را میدادند. حالا بنده تصور میکنم که این لایحه تا عملی بشود ۱۰ سال طول میکشد و آن روستائی باید در این مدت بالاخره محروم بماند و این انصاف نیست باین جهت بنده پیشنهاد کردم علاوه بر این لایحه این تبصره هم اضافه شود.

وزیر فرهنگ - این نظر البته يك نظر بسیار خوبی است ولی توجه داشته باشند نماینده محترم که این مرحله دوم کار تعلیمات است. در مرحله اول با سواد کردن مردم و باصول علمی آشنا کردن آنها و در درجه دوم این نظر است که پیشنهاد شده ولی چون این پیشنهاد مفیدی است ممکن است که این را بدهند در کمیسیون فرهنگ که در موقع تنظیم آئین نامه رعایت این موضوع هم بشود.

موقر - با این ترتیب بنده مسترد میکنم.

رئیس - پیشنهاد آقای صفوی:

اصلاح عبارت زیر را بماده ۱۵ پیشنهاد میکنم. بعد از لازم خواهد بود کلمه (تهیه) علاوه شود.

رئیس - آقای صفوی

صفوی - عرض کنم این عبارت ماده ناقص است باید نوشته شود (تهیه) و پس از تصویب کمیسیون.

وزیر فرهنگ - بنده قبول میکنم.

رئیس - رأی گرفته میشود به ماده ۱۵ با این اصلاح عبارتی که بعمل آمد موافقین برخیزند (اکثر برخاستند)

تصویب شد.

ماده الحاقیه پیشنهادی آقای نراقی و چند نفر از آقایان دیگر:

ریاست معظم مجلس شورای ملی

پیشنهاد مینمائیم ماده زیر که در شور اول لایحه تعلیمات عمومی تصویب شده و در شور دوم در کمیسیون حذف گردیده و در درجه اول اهمیت و لزوم قرار دارد در آخر لایحه تعلیمات عمومی بعنوان ماده ۱۶ قرار داده شود.

ماده ۱۶ - وزارت فرهنگ میتواند آموزگاران و مدیران قراردادی را که دارای گواهینامه دوره اول متوسطه و لااقل پنج سال سابقه خدمت آموزگاری در مدارس دولتی باشند بعنوان آموزگار و در صورتیکه این گواهی نامه را نداشته ولی ۵ سال سابقه تدریس در مدارس دولتی داشته باشند بعنوان کمک آموزگار استخدام نماید و هم چنین میتواند دبیران قراردادی را که دارای لااقل ده سال سابقه تدریس در دبیرستان و یا آنکه دارای دیپلوم متوسطه و پنج سال سابقه تدریس در دبیرستان باشند با رتبه دبیری بخدمت رسمی بپذیرد مأخذ تعیین درجه این کمک آموزگاران و آموزگاران و دبیران آخرین حقوقی خواهد بود که قبل از دیماه ۱۳۲۱ از وزارت فرهنگ دریافت داشته اند.

آزادی - ابوالقاسم نراقی - نوبخت - مجدضیائی

رئیس - آقای نراقی

نراقی - دو ماده از این قانون تعلیمات عمومی در شور دوم در کمیسیون حذف شده بود یکی خوشبختانه بهمان کیفیت و بهمان صورت برگشت و مورد تصویب قرار گرفت و یکی دیگرش اینست که بنده پیشنهاد کردم و استدعا میکنم از آقایان بعنوان تکمیل عنایت و لطف به فرهنگیان اینماده تصویب شود معلمین و آموزگاران دبستانها اینها کنترائی هستند یعنی بطور قراردادی مشغول خدمت هستند و سابقه خدمتشان از ۲۰ سال تا یکی دو سال است واقعا يك کسی نمکست که ۲۰ سال عمرش را صرف تربیت بچه ها کرده باشد حالا میشود گفت که تو برو پی کارت و ما با تو

متوسطه ندارند ولی ۱۰ سال سابقه دارند آنها هم بشوند دبیر این یکشاهی بر بودجه تحمیل نخواهد شد و امیدوارم که موافقت بفرمائید تصویب شود.

وزیر فرهنگ - این ماده پیشنهادی در شور اول در کمیسیون فرهنگ تصویب شده بود و بنده هم موافق بودم ولی چیزی که هست يك جمله در آن بود موقعیکه تصویب شد ولی حالا حذف شده است و آن اینست که «دبیران قراردادی را که صلاحیت دبیری آنان مورد گواهی شورای عالی فرهنگ بوده» این جمله حذف شده است در صورتیکه در شور اول بوده است و حالا هم اگر اضافه شود بنده موافقت میکنم.

نراقی - تعمد داشتیم در برداشتن آن.

اوزنگ - از روی غفلت نبوده است.

نراقی - دبیری که در خراسان است چه طور شورای عالی فرهنگ صلاحیت او را تصدیق کند؟

رئیس - آقای دکتر طاهری

دکتر طاهری - این مساعدت باطبقه پائین از آموزگاران است هم مجلس موافق است و هم کمیسیون. فرهنگ آقای وزیر فرهنگ هم از ایشان تقاضی میشود که همینطور که پیشنهاد شده قبول کنند چون اگر قبول نکنند مجلس رأی میدهد و لایحه میرود بکمیسیون و از این جاسه عقب میافتد خودشان هم گفتند که در کمیسیون اینماده را گذاشتند در لایحه دولت نبود در کمیسیون که مطرح شد آقای وزیر فرهنگ هم موافقت کردند و این ماده گذاشته حالا هم خواهش میکنم با این پیشنهاد موافقت کنند و تصویب بشود.

وزیر فرهنگ - در هر صورت بنده درست نمی فهمم علت اینکه موافقت نمیکنند شورای عالی فرهنگ را چیست؟ (نراقی - تأخیر میشود) چه تأخیری میشود؟ شورای عالی فرهنگ هم تصدیق میکند وانی اگر مجلس اصرار دارد بنده هم حرفی ندارم موافقم.

مخبر - بنده عقیده دارم اگر يك روزی يك مجلس و

کاری نداریم؟ یا اینکه دولت مکلف است تکلیفش را معین کند یا اینکه او را در عداد مستخدمین رسمی خودش قرار بدهد. این پیشنهاد در شور اول در کمیسیون تصویب شده است و ریش تبادل فکری شده و مطالعه هم شده است اینست که بنده دمرتبه پیشنهاد کردم که در شور دوم گذاشته شود و ریش رأی گرفته شود و چیزی هم در بودجه اضافه نمیشود و خواهش میکنم که تصویب بفرمائید هر آموزگار با دبیری با همان حقوقی که دارد رتبه رسمی بهش بدهند و صاحب رتبه رسمی بشود....

امیر تیمور - اینرا چرا کمیسیون حذف کرده است؟

نراقی - بهمان دلیل که برای استخدام معلمین در نظر داشته که يك قانون مخصوصی بیاورد و این عینا همان ماده پیشنهادی است که در شور اول بوده است... (اوزنگ - همین ماده را بخوانید) توی گزارش شور اول هست حالا هم دمرتبه میخوانم: ماده ۱۶ - وزارت فرهنگ میتواند آموزگاران و مدیران قراردادی را که دارای گواهینامه دوره اول متوسطه و لااقل ۵ سال سابقه خدمت آموزگاری در مدارس دولتی باشند بعنوان آموزگار و در صورتیکه این گواهی نامه را نداشته ولی ۵ سال سابقه تدریس در مدارس دولتی داشته باشند بعنوان کمک آموزگار استخدام نماید و همچنین میتواند دبیران قراردادی را که دارای لااقل ده سال سابقه تدریس در دبیرستان و یا آنکه دارای دیپلوم متوسطه و ۵ سال سابقه تدریس در دبیرستان باشند با رتبه دبیری بخدمت رسمی بپذیرد مأخذ تعیین درجه این کمک آموزگاران و آموزگاران و دبیران آخرین حقوقی خواهد بود که قبل از دیماه ۱۳۲۱ از وزارت فرهنگ دریافت داشته اند. (صحیح است) ملاحظه بفرمائید آموزگاران را کفتمیم اگر تصدیق دوره اول متوسطه و ۵ سال سابقه خدمت آموزگاری رسمی دارند و اگر تصدیق ۳ متوسطه ندارند ولی ۵ سال سابقه خدمت دارند در مدارس دولتی آنها کمک آموزگار بشوند و اگر دیپلم متوسطه داشته باشند و ۵ سال سابقه خدمت دارند با رتبه دبیری و اگر دیپلم کامل

بجمع رسمی بواسطه يك عواملى مورد پسند يك نده نشد الى الا بعد نيارستى منحل بشود و مشخص با كى بايد باشد؟ شورى عالی فرهنگ بايد اصلاح بشود ولى بعد لك امروز بنده اين را قبول ميكنم يكى ديگر مسئله اى كه جناب آقاى وزير را توجه ميدهم اين است كه پيشنهادهائى بسيارى رسیده بود در قسمت اول همه را مورد توجه قرار بدهند در آئين نامه نسبت به معلمين چون ساده سيزده بر گشت و ماده دوازده شد پيشنهادهائى شد راجع به معلمينى كه رفته اند سه سال چهار سال پيش بواسطه اينكه حقوق معلمى كفاف زندگى شان را نميداد شغل ادارى قبول کرده اند ولى امروز كه شما محتاج هستيد حتماً آنها را در نظر بگيريد و هر كس حاضر است براى معلمى قبول كنيد و از شان استفاده كنيد و بنده هم اين پيشنهاده را قبول ميكنم **وزير فرهنگ** - اين را بعنوان ماده پانزده بنگاريد رئيس - موافقين با ماده پيشنهاده **ك** ماهه پانزده خواهد بود و ماده پانزده شائزده خواهد شد برخيزند (اكثر برخاستند) تصويب شد . شورى در كليات ثابى است . آقاى طباطبائى

طباطبائى - بنده در كيلت اين لايحه اول كه مطرح بود مفصل صحبت كردم حالا هم وقت تنك است عرض زيادى ندارم خواستم به آقاى وزير فرهنگ براى آخرين بار كه اينجا صحبت از فرهنگ است عرض كنم توجه كامل به بودجه وزارت فرهنگ بفرمائيد . همين حالا يكى از رفقا به من تذ كر داد و يك ماده الحاقيه نوشته بود و چون ديدم آقاى بان نظر دارند **ك** اين نكار زود تر تمام بشود ساده پيشنهاده را پس گرفتند فقط اكتفا كردم باينكه تذ كر بدهم آقاى وزير فرهنگ در نظر بگيرند كه اين بودجه پانزده ميليونى كه باسم فرهنگ داده ميشود فقط براى مدرسه است و معلم و پذيرفتن محصل . اگر خدائى نكرده بفرمائيد در بودجه فرهنگ افرات و تفريطى نشده است و مصون بوده است از تعرض اشخاص يا نميشود آنوقت بنده اين پيشنهاده را فقط عرض ميكنم بترتيب يك نميكنم و پيشنهاده ما اين بود

خواستيم وزارت فرهنگ را مكلف كنيم باينكه هر بودجه عمومى و بوسايل ديگر هر كس بهر عنوانى از بودجه فرهنگ پول گرفته و ميگيرد اسامى آن اشخاص را منتشر كند براى اينكه هم آنها خجالت بكنشند و هم دستگناه وزارت فرهنگ بدانند كه اين مخون جگر پير زنها است (آزادى - چرا خجالت بكنشند؟) آنهاى كه از بودجه فرهنگ بيخود پول ميگيرند بايد خجالت بكنشند؟ (آزادى كتاب ترجمه کرده اند) من كه صحبت از كتاب نكردم صحبت از علما نكردم اگر عرض كردم اگر قضيه شرطيه است آنچه اين هم شرطيه است . اگر اشخاصى هستند كه از وزارت فرهنگ بيخود و بجهت سوء استفاده کرده اند (امير تيمور و ميكنند) و بفرمائيد آقاى امير تيمور و ميكنند آنها را خواستيم بدین وسيله جلو گيرى كنيم زيرا از ساير افراد و تفریطها كه نتوانستيم جلو گيرى كنيم كه انوموبيلهاى دولتى را بگاهاى شخصى نگمارند نتوانستيم . اگر ميگويند توانستيم در اين باب عصرى تشریف بياورند بميدان تجریش در گوردشگاه انوموبيلها را آنجا ببينند . اما بودجه وزارت فرهنگ را ميدانيم كه مورد علاقه همه آقاى بان است اگر بتوانيم موفق بشويم بر همه مصائب و مشكلات موفق و چيره خواهيم شد و گرنه روزگار مان همين است كه هست و ديگر توجهى است كه بايد باخلاق محصلين كرد مخصوصاً مفادرس دختران كه در چند ماه قبل بنده چند مورد بخصوص را به آقا تذ كر دادم و رفتيد تحقيق كرديد و جلو گيرى كرديد . لازم نيست آقا شما يك دختر بچه رسیده را تنها بنشانيد آنها و يك نر نر را بياوريد آنها سرود با آنها ياد بدهند و ياد داشتش را بشما دادم مردم دخترها را ميفرستند به مدرسه براى اينكه سواد پيدا كنند اخلاق پيدا كنند علم بچه هاى و خانه دارى و در خانه ماندن و خانه دارى كردن ياد بگيرند و الاسرود خواندن دختر در هيچ جاى دياد بگيرد كى ميشود؟ مخصوصاً ما و اين مملكتى كه باين روز است . مطالب ديگرى كه به آقا پنج شش ماه قبل تذ كر كردم و حالا موقتش است كه ياد آوزى كنم اين است كه هر بعضى از مدارس (اگر

نخواهم بگويم در ا كثر مدارس) علميان خود مدرسه سوره استفاده ميكنند يعنى فلايت مدرسه كه بجاى است بشاگرد مدرسه ميگورنيد ميخواهى جلو بيفتى ، ميخواهى نمره خوب بتو بدهم ، بايد قبل از وقت مدرسه و بعد از مدرسه ما كلاس داريم بيا فلايت بدو تا بتو درس بدهيم يك عده كه استطلاعت دارند اين كار را ميكنند و با آنها كمال مساعدت را اولياى مدرسه ميكنند و اين كار تو ليدر فاهت ميكنند كه ديگر ان هم با آنها ناسي بكنند و آنها نيكه استطلاعت ندارند نويتوانند از عهده اين انتظارات بر آيند با آنها طور ديگر رفتار ميشود همان تفارتي را كه آقا در موقميكيو مادرم دوم و سوم بنده صحبت كردم اشارم فرموديد و از ش اجتران كرديد خواستم به آقا عرض كنم و از آقا خواهش كنم كه اگر توجهى از طرف دولت مبذول بشود باصلاح اوضاع فرهنگى از لحاظ دستگاه فرهنگ تصوير ميكنم كه آن نمره كلى كه از اين لايحه بخواهند بهتر گرفت ميشود

رئيس - آقاى مؤيد احمدى

مؤيد احمدى - بنده خيلى خوشوقتيم كه بجهت الله تعالى امروز اين لايحه كه بر خبر و صلاح جامعه ايرانى است تصويب ميرسد و خيلى تشكر ميكنم اما دوسه موضوع است كه بنده لازم دانستم در شور كليات به آقاى وزير فرهنگ تذ كر بدهم يكى را در شور اول عرض كردم مختصراً تكرر ميكنم كه شروع اجرائى اين لايحه را از دورترين نقاط مملكت قوار بدهيد و عقيدت بنده تهران و اطراف تهران و شهرهاى بزرگ البته ديستابها و ديستابها و آموزشگاههاى دارد ليكن جاهائى داريم كه ابتدا اسم مدرسه را نشنيدند اول بعقيدت بنده بايد تعليم اجبارى را از آنها شروع بكنند و از اطراف اين همينطور وسعت بدهند تا برسند به مركز و عرض دوم بنده راجع به كتابهاى است . كتابهاى نيكه براى تعليمات اجبارى و عمومى تهيه ميشود بعقيدت بنده بايد غير از اين كتابهاى باشد كه فعلاً در مدارس مجرى است بعلت اينكه بنده صراف و پوست بكنيم ميگويم اين مدارسى كه ملاداريم كارخانه هاى آدم سازى است براى استفاده ما . از روز اول **ك** مدرسه ميرود باين خيال

است كه بيرون بيايد پشت ميز اداره بنشيند اين مملكت روز و زال خواهد رفت ديگر بقال و قصاب و آهنگر و نجار نخواهد داشت تمام مى خواهند ادارات بروند هم مردم در فشارند و هم دولت پس بايد مردم را تشويق كرد بكشاورزى و كسب **ك** بروند دنبال كنند لكن اين كتابها چه شكل است يك روز هم عرض كردم بنده الان حاضرم كتاب چاپ شده سال ابتدائى دوتا بچه را كشيده ناصر و منصور دو برادر بودند ناصر خوب بچه است و دنبال درسش است منصور بچه بدى است بعد كشيده است كه آنها بزرگ شده اند ناصر پالتوئى پوشيده است كيفى در دست مدير ككل شده است و منصور سپور شده است تازه او هم كه خوب درس نخوانده است بشغل دولتى رفته است تنها شغل پست يعنى شلوارش را بالا ركه است آب ميباشد آقا اين كتاب بدر دهاتى نميخورد بايد يادش بدهند كه چطور كنند بكار چطور جو بكار چطور درو بكنند چطور تخم بریزد چه وقت كود بدهد كى جمع بكند اينها را بايد به بچه ها ياد داد استعدا ميكنم اينها را در نظر بگيرند و اجرا بكنند كتابها را اصلاح بكنند و الا عرض كردم بنده خيلى خوشوقت هستم كه امروز موفق شديم اين لايحه تعليمات اجبارى و عمومى را كه سى و شش سال است مرام عمومى است در اين جلسه تصويب ميشود .

وزير فرهنگ - تذ كراتى كه نمايندگان محترم دادند البته مورد توجه وزارت فرهنگ خواهد بود . اين نواقضى كه ن كر ميكنند غالب آنها را ما اعتراف داريم كه هست از جمله راجع به كتابها نواقصى هست كه اين كتابها بدون توجه نوشته شده است و آنطوري **ك** بايد از نظر تعليم اطفال و آن منظور هاى كه از تعليم بايستى باشد تنظيم نشده است و براى اينكه آقاى بان بدانند و مطلع باشند كه ما از حالا قبل از اينكه قانون تصويب شود اقدام کرده ايم نواقصى كه در اين كتابهاى ابتدائى هست از بين ببريم كتابها يك دو سه و چهار بكلى عوض شده است و با مطالب جديد و اشكالى متناسب كه غير از شكل آن منظور و ناصر باشد

حاضر شده است و تا ده روز دیگر بکلی چاپش تمام میشود و نظر آقایان خواهد رسید و بنده از این موقع خواستم استفاده بکنم و از مجلس شورای ملی که تقریباً تصویب فرموده اند سپاسگزاری میکنم و برای کسانی که امید زیادی ندارند که قانون اجرا بشود میخواهم عرض کنم مأیوس نباشند این قانون باید اجرا بشود و اجرا هم خواهد شد و چون در روز نامه ها هم انعکاس داشت ناچارم توضیح عرض کنم که نوشته اند اول باید وسیله فراهم کنند بعد این را اجرا کنند حتی بعضی ها آن ضرب المثل معروف را تکرار کرده اند که میخواهند منار را بدزدید اول چاه را بکنید این آقایان یا اشتباه میکنند یا اینکه نظری دارند که یک نوع مغالطه میخواهند بکنند برای اینکه این قانون اگر توجه کرده باشید از اول تا آخر برای این است که ما وسیله فراهم کنیم این معلوم نیست که توجه نمیکنند یا تجاهل میکنند این قانون برای این است اگر هم خیال میکنند که از فردا یا دو سال دیگر تعلیمات اجباری است یک چنین چیزی نیست از امروز تا ده سال دیگر دولت ها مکلفند وسیله فراهم کنند در اغلب نقاط کشور شاید سال هفتم و هشتم و حتی در سال دهم بتوانیم وسیله فراهم کنیم و تعلیمات اجباری را اعلام کنیم پس این قانون برای تهیه وسایل است و این آقایانی که میفرمایند اول وسایل فراهم کنیم یا اینکه تجاهل میکنند یا اینکه فرصت خواندن و وقت در این لایحه را نکرده اند یک موضوع دیگری که لازم است عرض کنم بعضی آقایان میفرمایند که بچه های فقیر و گرسنه و برهنه را چرا مجبور میکنید به مدرسه بروند اول رفع گرسنگی و فقر را بکنید باز اگر ما میگفتیم که از فردا بروند به مدرسه این صحیح بود عرض کردم ما ده سال مجال گذاشتیم وقت گذاشتیم اگر در عرض این ده سال خیال ندارند دولت شما آقایان وسایلی فراهم کنید که ملت ایران از این فلاکتی که دارد خلاصی پیدا کند اگر انتظار ندارند البته بنده میگویم که اجرای قانون تعلیمات اجباری بسیار مشکل خواهد بود ولی من تصور میکنم که ما قصد نداشته

باشیم باید نقشه هائی بکشیم هم برای اصلاح اوضاع کشاورزی صحتی این کشور که مردم را از این وضع بیرون بیاوریم و امیدواریم تا سال دیگر اینگونه اطفال گرسنه پیدا نشود موضوع دیگر که خواستم عرض کنم این است که بعضی ها میگفتند والدین اطفالی که این اطفال وسیله ارتزاق آنها هستند در مضیقه خواهند افتاد تصدیق میفرمائید که این فکر امروز دیگر طرفدار ندارد و در همه جای دنیا امروز برای اطفال یک حقوقی قائل هستند و برای دولت هم یک تکالیفی حقوق اطفال این است که از تعلیمات اولیه استفاده کنند و بروند تحصیل کنند تکلیف دولت هم این است که بانها این تربیت را بدهد و من خیلی خوشوقت هستم که مجلس شورای ملی این حق را با این قانون برای اطفال تعیین و ثبت فرمودند و این تکلیف را هم برای دولت معین کردند که دولت ها از این بعد مکلف هستند اطفال را در مدارس بپذیرند و اطفال از این حق محروم نشوند بنابراین در خاتمه بنده باز از مجلس شورای ملی تشکر میکنم که این قانون را تصویب فرمودند و ما از همین فردا شروع به اجرای آن خواهیم کرد.

جمعی از نمایندگان - انشاء الله

رئیس - آقای رضوی .

رضوی - عرض کنم در موقعی که شور اول این لایحه گذشت بنده از ماده آخر استفاده کردم و یک مقدار تذکراتی عرض کردم که یک قسمت از آنها البته باز وسیله همکاران محترم تذکر داده شد و یک موضوعش باز بعقیده بنده لازم است که مورد گفتگو قرار بگیرد تمام سعی و کوشش باید این باشد که این افرادی که فعلاً جوانان و بچه های این مملکت را تشکیل میدهند و در آینده نزدیکی بنا است مردانی بشوند که لااقل استعداد این را داشته باشند که برای حفظ حیثیات مملکت کار بکنند تربیت اولیه شان باید در همین دبستانها بشود و بنا بر این مراقبت در تربیتشان مهمترین امری است که برای دولت خاصه برای وزارت فرهنگ لازم است و این مراقبت انجام

نمیگیرد مگر اینکه معلم خوب باشد با ترتیب و با اخلاق باشد و اگر احياناً نسبت بوضع معلم درست مواظبت نشده باشد نمیشود امیدوار بود که ما یک شاگردان خوبی برای مملکت خودمان داشته باشیم . عرض کنم یکی دو مطلب راجع به آقایان آموزگاران بود که اینها در کار زندگی خودشان حرف حسابی داشتند و بحمد الله در مجلس شورای ملی موافقت شد و پیشنهاد شد و وزارت فرهنگ هم قبول کرد برای اینکه تأمین زندگی فعلی و آینده آنها هر دو فراهم بشود این ماده شانزده را در قانون گذاشت بنابراین دیگر ایرادی از برای آقایان آموزگاران باقی نیست که آنها بتوانند بگویند که چون حقوق آنها کافی نیست این تعلیمات اجباری را درست توجه نمیکنند و مملکت هم انتظار دارد که آنها با اطمینان خاطر بوظیفه خودشان ادامه دهند . اما یک موضوع دیگری که لازم است در خود قانون تأمین بشود موضوع تربیت دینی است که در ماده اول درش بحث شده بود ولی با قید تستی زویش صحبت شد بنده تصور میکنم که با این وضع بیست ساله و با این وضعی که امروز در دنیا حکمفرما است ثابت شده باشد که دین زل مهمی را در اوضاع دنیا بازی میکند و بنده مخصوصاً انتظار دارم که وزارت فرهنگ در نظر بگیرند که تعلیمات این شاگردان مراقبت کامل بشود . اما یک موضوع دیگر که بنده نبودم و آقای روحی فرمودند موضوع اصلاح خط بود اگر چه از موضوع بحث ما خارج است ولی چون در مجلس صحبت شده اگر امروز ما که لایحه تعلیمات مطرح است گفته نشود دیگر فرصت برای گفتن آن نیست تصور میکنم این فکر برای مالکی که دارای سابقه طولانی نیستند و یک ادبیات کهنی ندارند البته تغییر خط یک چیز مهمی نیست و مشکل نیست این است که بهر قسم که بخواهند میتوانند خط را و زبان را تغییر بدهند اما یک مملکتی که دارای ادبیات کهنی است و همین زبان فارسی که ما با آن حرف میزنیم و مینویسیم دنباله زبان پهلوی است که از سابق داشتیم (بعضی از نمایندگان - مطرح نیست آقا) (افشار -

ما خط لاتین را میگوئیم بهتر است) من باب تذکر عرض میکنم که این یک بودجه لازم دارد در حدود یک میلیارد تا بشود تمام این کتابهائی را که از دانشمندان و بزرگان ایران با این خط از راست بچپ نوشته شده است بگردانید (جمعی از نمایندگان - آقا مطرح نیست) یک آدمی هشتم که مراقبت داشته باشیم خدای بخواسته اگر چنین چیزی بشود اگر ده سال بیست سال بگذرد یک مستشار میخواهیم برای خواندن کتاب سعدی و گلستان (بعضی از نمایندگان مطرح نیست آقا) تذکر است آقا ما هر روز یک مقدار حرفهای مربوط میشویم اجاره بدهید بنده هم یکقدری حرفهای نا مربوط بزنم حالا از اطراف سرو صدا بلند میشود بختارید هر چه میفرمائید در هر حال عرض از عرض بنده این است که این مطلب یک موضوع شومی نیست که بشود بواسطه یک گفتار و یک بحث در جای دیگر فردا بیایند بگویند یک خطی درست کردیم این یک موضوعی است که هر کس که علاقمند است بافتخارات قدیم ایران و ما بین شعرا و دانشمندی که برای این مملکت موجب افتخار هستند و ما میتوانیم آنها را در هر جای دنیا ارائه بدهیم راضی نیست و راضی نمیشود که خط فارسی از این شکلی که هست تغییر و تبدیل پیدا کند حالا بنده چون در این لایحه تعلیمات عمومی یک ارتباط جزئی داشت لازم بود تذکری عرض کنم رئیس آقای ثقة الاسلامی -

ثقة الاسلامی - بنده خواستم از آقای وزیر فرهنگ ادر موقع گذشتن این لایحه تشکر کنم برای اینکه هر ریز گرامی و هر چیزی که کاشته میشد بعد که آن وزیر میرفت آنها از بین میرفت ولی ایشان در این چند ماهه که اینجا هستند این قانون تعلیمات اجباری را که منتها آرزوی ایرانیان بود آوردند و گذراندند ولی بنده خواستم از موقع استفاده کنم که اگر چه ایشان توجه مخصوص دارند باید بیشتر توجه داشته باشند و آن مسئله فرهنگ استانها و شهرستانهاست و خیلی هم هستند چون آقایانی که در طهران هستند نزدیک بمنبع هستند و بیشتر استفاده میکنند ولی آلهائی که در شهرستانها

هستند آنها کمتر استفاده میکنند در صورتیکه تمام بودجه مملکت را همه شهرستانها میدهند این را بنده از آقای وزیر فرهنگ استدعا میکنم که با توجه مخصوص و تخصصی که در کار فرهنگ دارند و در واقع این قانون هم یکی از شاهکارهای ایشان است توجه بیشتری بطرف آذربایجان که بیشتر مستحق این موضوع هستند بفرمایند خصوصاً در دهات و شهرها که در آنجاها معلمین خوب بگمارند مثلاً در شهرستان های آذربایجان در سال قبل عده زیادی از شاگردان نتوانستند امتحان بدهند و در امتحانات شرکت کنند و این تقصیر از شاگردان نبوده است بلکه معلمین را دیر میفرستند و در سر موقع با آذربایجان اعزام نمیکنند و دیر میرسند این است که وقتی این جاها کلاسها در شهریور ماه شروع میشود در آذربایجان در ماه آبان بلکه آذر شروع میشود بکار و سه ماه عقب میافتد و آنوقت نمیتوانند امتحان بدهند و عقب میمانند و اسباب زحمت همه شاگردان میشود آموزش کار هم در زحمت است این است که خواهش میکنم توجهی بفرمایند مخصوصاً در مورد آذربایجان که مدارس مرتب در دهات تأسیس شود و زبان فارسی که زبان ملی ما است تعمیم پیدا کند راجع بمعلمین هم آقای نراقی فرمودند که اینجا بیست تومان سی تومان میگیرند در آذربایجان جاهائی داریم که ده تومان دوازده تومان بلکه کمتر میگیرند بلکه بعضی جاها هست که هفت تومان میگیرند خوب ملاحظه بفرمائید که با این هفت تومان چطور می تواند زبان فارسی را یاد بدهد و تعلیم و تربیت بدهد اطفال را؟ مخصوصاً خواهش میکنم در این قسمت هم توجه بفرمائید که آذربایجانیه را از خودتان نمون کنید.

رئیس - آقای دکتر طاهری

دکتر طاهری - يك تذکری لازم است راجع به تناقض مختصری که بین ماده یازده و دوازده این قانون پیش آمد کرده است این جا بطور توضیح داده شود چون ماده یازده که تصویب شد کمک آموزگار را آنجا می نویسد حقوقش نصف آموزگار است یا بیشتر یا کمتر ولیکن این مربوط بود

۵- تقدیم بودجه کل کشور و يك فقره لایحه دیگر از طرف آقای وزیر دارائی [وزیر دارائی - (آقای بیات) - لایحه بودجه کل سال ۱۳۲۲ کشور را تقدیم مجلس شورای ملی میکنم يك لایحه دیگر هم هست از طرف رئیس کل دارائی که برای همکاری خودشان استخدام يك عده دیگر را لازم دارند هر دو لایحه را تقدیم مجلس شورای ملی میکنم

جمعی از نمایندگان - چه خبر است . چقدر ؟

رئیس - هر دو لایحه بکمسیون رجوع میشود . آقای وزیر کشور فرمایشی داشتند ؟

وزیر کشور - تقاضی میکنم لایحه استخدام تیمر من مستشار شهربانی که حاضر است جزو دستور جلسه آتی

مجلس شورای ملی گذاشته شود .
رئیس - بطوریکه آقایان اطلاع دارند روز شنبه روز عید مبعث حضرت ختمی مرتبت است از طرف وزارت دربار هم برای شرفیابی و عرض تبریک سه و نیم قبل از ظهر را تعیین وقت کرده اند (صحیح است)
۶- موقع و دستور جلسه آتی - ختم جلسه [رئیس - اگر اجازه میفرمائید جلسه را ختم کنیم (صحیح است) چون روز شنبه تعطیل است لایحه آقای وزیر کشور هم باید برای دستور حاضر شود جلسه آتی را روز سه شنبه یازدهم مرداد چهار ساعت به ظهر معین میکنیم [صحیح است]
[مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد]
رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری

با اینکه یعنی راجع بوقتی بود که ماده سیزدهم شورا اول بجای ماده دوازدهم در لایحه دوم قرار گرفته بود ولی وقتی بنا شد ماده دوازدهم لایحه شور دوم حذف شود و ماده سیزدهم شور اول بجای آن قرار گیرد و همینطور هم شد و تصویب شد کمیسیون هم قبول کرد وزیر هم موافقت کرد این ماده دوازدهم جدید اشل کاملی برای کمک آموزگار رسماً تعیین شده است و این جا نوشته است معادل حقوق رتبه يك اداری است و این يك مختصر تناقضی دارد با آخر ماده ۱۱ که جلو تر نوشته شده و تصویب شده است این جا لازم است مجلس متذکر باشد وزارت فرهنگ متذکر باشد که مطابق ماده ۱۲ که بعد از ماده یازدهم تصویب شده است ملاک همان اشل ماده ۱۲ است (صحیح است) که در اینجا تصریح شده است حقوق کمک آموزگار مطابق با رتبه يك اداری است هاشمی مخبر کمیسیون - صحیح است

وزیر فرهنگ - صحیح است و اگر مجلس شورایی موافقت دارند آن جمله آخر ماده یازدهم باید حذف شود چون ماده سیزدهم شور اول بجای ماده دوازدهم تصویب شده است بنا بر این آن جمله آخر ماده یازدهم که میگوید حقوق این کمک آموزگاران در آغاز کار از نصف حقوق آموزگارانیکه گواهی نامه دانشسراها را دارند تا آخر ماده باید حذف شود چون این در موقعی بود که ماده سیزدهم شور اول بجای ماده ۱۲ گذاشته نشده بود حالا که اینطور شده است باید آن قسمت آخر ماده یازدهم که خواندم حذف شود (صحیح است)

مخبر - صحیح است باید حذف شود

رئیس - رأی گرفته میشود بمجموع مواد این لایحه با حذف این جمله که گفته شد از آخر ماده یازدهم و ماده سیزدهم شورا اول بجای ماده دوازدهم بضمیمه يك ماده الحاقیه آقایان که موافقت دارند برخیزند (اکثر برخاستند) تصویب شد .

جمعی از نمایندگان - مبارک است .

قانون

راجع بآموزش و پرورش عمومی اجباری و مجانی

ماده اول - دولت مکلف است از سال ۱۳۲۲ تا مدت ده سال تعلیمات (آموزش و پرورش) ابتدائی را در تمام کشور

بتدریج عمومی و اجباری سازد.

ماده دوم - دوره تعلیمات ابتدائی اجباری شش سال است برنامه تحصیلات و کتابهای دبستانی با رعایت مقتضیات نقاط مختلف کشور ممکن است متنوع باشد تألیف و طبع کتابها را وزارت فرهنگ با رعایت اصول آموزش و پرورش خاصه تربیت اخلاقی و تقویت حس دینی کودکان عهده دار خواهد بود.

تبصره - وزارت فرهنگ میتواند تا زمانیکه وسائل کافی در اختیار ندارد و مقتضی میداند تحصیلات را در کلاس های ۶ و ۵ اختیاری قرار دهد مشروط بر اینکه این مدت از تاریخ تصویب این قانون از پنج سال تجاوز نکند. وزارت فرهنگ مکلف است در برنامه این دو کلاس تجدید نظر بعمل آورده آموختن مقدمات حرف و صنایع و کشاورزی را با رعایت مقتضیات هر محل در آن بگنجاند.

ماده سوم - آموزش و پرورش در دبستانهای دولتی در تمام کشور مجانی است و بهیچ عنوان نباید از دانش آموزان وجهی مطالبه شود بدانش آموزان بی بضاعت کتاب درسی مجانی داده خواهد شد.

ماده چهارم - وزارت فرهنگ در نقاطیکه وسائل تعلیمات اجباری فراهم گردیده وزارت فرهنگ اجباری بودن آنرا در فروردین ماه پس از صحنه ملو کانه اعلام مینماید.

ماده پنجم - در نقاطیکه طبق ماده چهارم اجباری بودن تعلیمات اعلام شده است اهالی مکلفند اطفال خود را که سنشان شش سال تمام باشد در شهر یور ماه در دبستانها نام نویسی کنند هر گاه طفلی بواسطه بیماری نتواند در موقع مقرر مشغول تحصیل شود ولی او موظف است او را بلافاصله پس از رفع نقاهت بدبستان معرفی نماید. اطفال تا ده ساله نیز در کلاس اول دبستان پذیرفته خواهند شد.

تبصره - اداره کل آمار مکلف است همه ساله آمار کودکان شش ساله نقاط مختلف کشور را بوزارت فرهنگ تسلیم نماید.

ماده ششم - هر گاه ولی طفل در موعد مقرر بدون داشتن عذر موجه طفل خود را برای تحصیل منظم بدبستان سپارد علاوه بر اینکه مجبور است غیبت خود را جبران کند به پرداخت ده ریال جریمه محکوم میگردد. وجوه حاصله از این جرائم بمصرف تهیه کتاب و لوازم تحصیل برای دانش آموزان بی بضاعت خواهد رسید.

ماده هفتم - در هر نقطه که دبستان دائر میشود وزارت بهداشت و شهرداری محل باید با نظر وزارت فرهنگ وسایل معاینه طبیبی دانش آموزان را بقسمی فراهم سازند که هر یک از آنان در عرض سال تحصیلی لااقل دو بار مورد معاینه پزشک واقع شود و نیز مکلفند وسائل مداوای مجانی دانش آموزان بی بضاعت خاصه مبتلایان تراخم را فراهم سازند.

ماده هشتم - دولت مکلف است همه ساله اعتبارات لازم را در بودجه کل کشور برای ساختمان و تأسیس و نگاهداری دبستانها و تربیت آموزگاران و بطور کلی تأمین اجرای این قانون در مدت مقرر پیش بینی نماید.

تبصره ۱ - شهرداریها مکلفند در حدود قوانین مربوطه در تهیه وسائل ساختمان مدارس و توسعه معارف طبق آئین نامه مخصوص با وزارت فرهنگ تشریک مساعی نمایند.

تبصره ۴۰ - ساختمان همه دبستانها مطابق نقشه هائی خواهد بود که مهندسین مخصوص وزارت فرهنگ باید متناسب با آب و هوا و موقعیت نقاط مختلف کشور با رعایت اصول بهداشتی تهیه نمایند در قراء و قصبات ساختمان دبستانها با مساعدت مالکین طبق آئین نامه مخصوص بعمل خواهد آمد.

ماده نهم - برای تربیت و تهیه آموزگاران بعد از کافی از اول سال تحصیلی ۱۳۲۲ وزارت فرهنگ مکلف است اقدامات زیر را بعمل آورد.

الف - در سال اول دانش سرا های مقدماتی لا اقل يك نكث بیشتر از سالهای پیش دانش آموز واجد شرایط بپذیرد و در صورت لزوم کلاسها را متعدد کند.

ب - در شهر هائی که فعلاً دانش سرا نیست در صورت لزوم بتأسیس آن مبادرت نماید.

ج - در دانش سراها یا دبیرستانها یا دبستانها کلاسی بنام کلاس کمک آموزگاری تأسیس کند که شرط ورود آن داشتن گواهینامه تحصیلات شش ساله ابتدائی و دوره اش يك یا دو سال باشد آموزگارانیکه لا اقل پنجسال تدریس متوالی یا ده سال تدریس مناب داشته باشند میتوانند بدون شرط مذکور در این کلاسها پذیرفته شوند يك یا دو سالیکه برای دوره کلاسها معین گردیده جزو سابقه خدمت آنان محسوب خواهد شد.

ماده دهم - تحصیل در کلاسهای کمک آموزگاری مجانی خواهد بود بعلاوه کمک هزینه تحصیل که میزان آنرا وزارت فرهنگ معین خواهد کرد بدانش آموزان پرداخته میشود دانش آموزان هنگام ورود تمهید کتبی خواهند سپرد که پس از فراغ از تحصیل دو برابر مدت تحصیل را موظفاً آموزگاری کنند و الا سه برابر کمک هزینه دریافتی را بصندوق دولت بپردازند.

ماده یازدهم - دولت موظف است کسانی را که از کلاس کمک آموزگاری گواهینامه فراغ تحصیل گرفته اند و کمک آموزگار خوانده خواهند شد با رعایت شرایط مقرر در فقرات ۱ و ۳ و ۴ ماده دوم قانون استخدام کشوری در دبستانها بخدمت بگمارد.

ماده دوازدهم - هر يك از مشاغل کمک آموزگار و آموزگار و دبیر دانشیار و استاد و پزشک بیمارستانی ضمیمه دانشکده پزشکی به ده پایه تقسیم میشود. حداقل مدت توقف در پایه های ۱ تا ۳ یکسال و در پایه های ۴ تا ۶ دو سال و از پایه ۷ به بالا سه سال خواهد بود. حقوق پایه يك کمک آموزگار برابر مقرری دریافتی پایه يك کمک اداری و حقوق پایه يك آموزگاری يك برابر و نیم حقوق پایه يك کمک آموزگار و حقوق پایه يك دبیری دو برابر حقوق پایه يك آموزگار و حقوق پایه يك دانشیاری سه برابر حقوق پایه يك آموزگار خواهد بود.

در موقع ارتقاء از پایه ای به پایه بالاتر در مورد کمک آموزگاران و آموزگاران تا پایه ۵ يك پنجم حقوق پایه مادون و از پایه شش به بالا يك هشتم حقوق پایه مادون و در پایه های دبیری يك هشتم حقوق پایه مادون و در پایه های دانشیاری معادل يك دهم حقوق پایه مادون علاوه خواهد شد حقوق هر پایه استادی باندازه يك دهم از حقوق همان پایه دانشیاری بیشتری خواهد شد.

تبصره ۱ - کمک آموزگاران و آموزگاران و دبیرانی که متأهل هستند نكث حقوق پایه يك خود را بعنوان فوق العاده تأهل دریافت خواهند داشت.

تبصره ۲ - وزارت فرهنگ میتواند از میان دبیران و با تصویب شورای دانشکده از میان استادان و دانشیاران و دبیران دانشکده کسانی را برای ریاست و نظامت کلاسهای کمک آموزگاری و دانش سراها و دبیرستانها و همچنین برای باز رسی و خدمات فنی و معاونت دانشکده ها بر طبق آئین نامه مخصوص انتخاب نماید این اشخاص در مدت اشتغال بیکی

از این کارها تا پایه پنج نصف حقوق و از پایه شش به بالا نكث حقوق پایه خود را اضافه دریافت خواهند نمود. این اشخاص موظفند تمام اوقات رسمی را بخدمات مرجوعه صرف نمایند و بهیچوجه حق اشتغال در بنگاه های دیگر دولتی و غیردولتی نخواهند داشت.

تبصره ۳۰ - مواد ۱۰ و ۱۱ قانون تربیت معلم مصوب اسفند ۱۳۱۲ و مواد ۱۲ و ۱۳ قانون تأسیس دانشگاه مصوب خرداد ۱۳۱۳ و ماده واحده مصوب پنجم آبانماه ۱۳۱۷ و مواد ۴ و ۵ و ۱۱ قانون اصلاح قانون تأسیس دانشگاه مصوب آبان ۱۳۱۹ و تبصره ۱ ماده اول قانون ششم آبان ۱۳۲۰ نسبت آنچه با این ماده مغایرت دارد ملغی میباشد.

ماده سیزدهم - هر گاه در نقاطیکه تعلیمات عمومی اجباری اعلام گردیده آموزگار و کمک آموزگار تربیت یافته بقدر کافی موجود نباشد وزارت فرهنگ میتواند کسانی را که لا اقل دارای گواهینامه شش ساله ابتدائی یا تحصیلاتی معادل آن هستند به آموزگاری چهار کلاس اول ابتدائی و کسانی که تحصیلات سه ساله اول متوسطه یا معادل آنرا دارا میباشد با آموزگاری کلاسهای ۵ و ۶ ابتدائی با رعایت جهات اخلاقی و استعداد آنان برای تدریس انتخاب و بطور قرارداد استخدام نموده بکار بگمارد.

تبصره ۵ - هیچگاه وزارت فرهنگ نمیتواند با داشتن آموزگار و کمک آموزگار تربیت شده با استخدام آموزگاران قرار دادی بپردازد و بطور کلی استخدام معلم قراردادی جدید فقط در صورتی مجاز است که معلم رسمی مشمول این قانون و قانون تربیت معلم مصوب اسفند ۱۳۱۲ و قانون دانشگاه مصوب ۸ خرداد ۱۳۱۳ بقدر کافی موجود نباشد.

ماده چهاردهم - بکمک آموزگاران و آموزگاران و دبیرانیکه در خارج از محل اقامت خود خدمت مینمایند باید از طرف دولت منزل داده شود و در غیر اینصورت کرایه خانه متناسب هر محل بتشخیص وزارت فرهنگ و بر طبق آئین نامه مخصوص علاوه بر حقوق و فوق العاده های دیگر بآنها پرداخته خواهد شد.

ماده پانزدهم - وزارت فرهنگ میتواند آموزگاران و مدیران قرار دادی را که دارای گواهی نامه دوره اول متوسطه و لا اقل پنجسال سابقه خدمت آموزگاری در مدارس دولتی باشند بعنوان آموزگار و در صورتیکه این گواهی نامه را نداشته ولی پنجسال سابقه تدریس در مدارس دولتی داشته باشند بعنوان کمک آموزگار استخدام نماید و همچنین میتواند دبیران قرار دادی را که لا اقل دارای ده سال سابقه تدریس در دبیرستان و یا این که دارای دیپلم متوسطه و پنجسال سابقه تدریس در دبیرستان باشند با رتبه دبیری بخدمت رسمی بپذیرد و مأخذ تعیین درجه این کمک آموزگاران و آموزگاران و دبیران آخرین حقوقی خواهد بود که قبل از دیماه ۱۳۲۱ از وزارت فرهنگ دریافت داشته اند.

ماده شانزدهم - وزارت فرهنگ آئین نامه هائی را که برای اجرای این قانون لازم خواهد بود تهیه و پس از تصویب کمیسیون فرهنگ مجلس شورای ملی بموقع اجرا خواهد گذاشت.

این قانون که مشتمل بر شانزده ماده است در جلسه امرداد ماه یکم هزار و سیصد و بیست و دو بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری